

schakels

postzegels van suriname

inhoud

algemeen / blz. 3

jaargang 1974, S 80

historie / blz. 6

bevolkingsgroepen / blz. 10

geestelijk leven, cultuur, gezondheidszorg en
weldadigheid / blz. 12

industrie / blz. 14

luchtvaart en internationale contacten / blz. 16

flora, fauna, sport en spel / blz. 18

auteur: J. J. M. Kiggen

Omslag: een van de drie zegels uitgegeven ter gelegenheid van
de eerste vlucht in 1946 van de lijndienst Amsterdam-Parama-
ribo (vergroot).

N.B. Alle zegels op de binnenpagina's zijn gereproduceerd
op 90% van de ware grootte.

algemeen

Het was in 1973 precies honderd jaar geleden dat Suriname tegelijk met de Nederlandse Antillen de eerste postzegels kon uitgeven. Dat dit eerst in 1873 plaatsvond mag vrij laat worden genoemd, omdat Nederland al in 1852 en Ned. Oost-Indië in 1864 over de eerste zegels de beschikking hadden.

De uitgifte van de herdenkingszegels 'een eeuw Surinaamse postzegels' is bepaald op 12 december 1973. Voor de afbeeldingen is de keus van de Surinaamse posterijen op de volgende onderwerpen gevallen: postduiven met brieven, een besteller in zijn arbeid en de kaart van Suriname omgeven door verscheidene transportmiddelen.

Natuurlijk was er al vóór 1873 postaal verkeer in Suriname en tussen Nederland en dit gebiedsdeel. Het vervoer geschiedde doorgaans met schepen van de Geoctrooyeerde West-Indische Compagnie en in het binnenland via de vele rivieren waaraan het land rijk is. Tijdens de Franse revolutie stond Suriname onder Engels bestuur en sindsdien was er een postkantoor. Toen in 1903 met de aanleg van een spoorweg een aanvang was gemaakt, geschiedde het vervoer van post ook per spoor. In 1905 werden speciale postkantoren op verschillende plaatsen langs de spoorlijnen geopend.

U kunt zich voorstellen dat uit de pré-postzegelperiode interessante poststukken met nog interessanter boot-, trein- en andere afstemmingen zijn overgebleven; een dorado dat specialisten doet watertanden. Maar dat is een heel ander terrein.

Sinds 1873 zijn thans bijna 700 Surinaamse postzegels in omloop gekomen, verdeeld

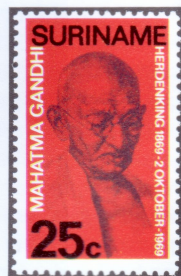
over permanente zegels (met lange verkooptermijn), bijzondere zegels (met korte verkooptermijn) en luchtpostzegels (waarin beide categorieën vertegenwoordigd zijn). De meeste permanente zegels dragen de beeltenis van het staatshoofd. Zo zult u achtereenvolgens koning Willem III, prinses Wilhelmina tot 1898, koningin Wilhelmina en thans koningin Juliana op de zegels tegenkomen. De afbeeldingen op deze zegels waren lange tijd althans voor de drie overzeese gebiedsdelen hetzelfde, zij het uiteraard met verschillende landaanduidingen. Sinds 1938 echter worden ten behoeve van de permanente zegels de afbeeldingen gebruikt voor het hele koninkrijk. Buiten deze portretzegels verschenen ook de zogenaamde cijfertypezegels voor de geringe waarden.

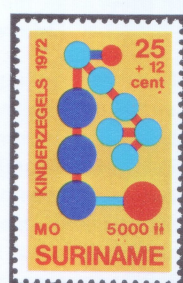
De Surinaamse zegels werden tot ongeveer 1960 nagenoeg alle in Nederland ontworpen. Een uitzondering hierop vormt de periode van de tweede wereldoorlog, toen de zegels buiten Nederland moesten worden gedrukt en veelal bij drukkerijen in Engeland en de Ver. Staten ook de ontwerpen werden verzorgd.

ontwerpers

Sinds ongeveer 15 jaar echter worden ook in Suriname wonende kunstenaars ingeschakeld voor het vervaardigen van ontwerpen voor de bijzondere zegels. En met succes.

Een aantal van die ontwerpers die verschillende zegels op hun naam hebben staan is b.v. N. C. Loning, S. Rables di Medina, J. A. Ching a Foeng en de combinatie ir L. C. Johannis en ir A. Verkuyl.

Het heeft overigens voor Suriname tot 1927 geduurd alvorens bijzondere zegels in omloop werden gebracht. Hoewel de zegels waarop het staatshoofd voorkomt een zekere informatie geven omtrent de geschiedenis van een land, zal toch vooral de tweede categorie, de bijzondere zegels, die veelal verschijnen ter herdenking of viering van bijzondere feiten, de spiegel kunnen zijn waarin de geschiedenis, de bevolking, zijn cultuur, de producten, kortom het hele gezicht van een land valt waar te nemen.

In het arsenaal van Surinaamse zegels heb ik een aantal onderwerpen onderscheiden die over het land nogal wat informatie geven: geschiedenis, geestelijk leven en cultuur, gezondheidszorg, industrieën, luchtvaart, internationale contacten, flora en fauna, sport en spel . . . En zo kom ik tot de *raison d'être* voor het verschijnen van deze uitgaaf van de serie 'Schakels', waarin in 1973 eenzelfde werkje van mijn hand over de 'Zegels van de Nederlandse Antillen' is uitgekomen.

Uiteraard konden niet alle 700 zegels in het bestek van dit boekje worden genoemd, laat staan dat zij alle gereproduceerd kunnen worden. Voor zover de besproken zegels op de illustratie-pagina's terug te vinden zijn, wordt dit door middel van een * in de tekst aangegeven.

historie

Op een in 1971 uitgegeven portzegel* is de eerste landkaart van Suriname gereproduceerd. Zij is driehonderd jaar geleden door de Nederlander W. Mogge in opdracht van de Staten van Zeeland getekend. Opvallend is dat op die kaart het land kopstaand is geprojecteerd, m.a.w. dat de Atlantische Oceaan in het zuiden stroomt. Sir Walter Raleigh (1552-1618) die met Lawrence Keynis op zoek was naar Eldorado, maakt in zijn reisverslag in het jaar 1597 gewag van de rivier Shurinama, gelegen in een gebied dat destijds 'wilde kust' genoemd werd. Overigens hadden vóór de befaamde Sir Walter reeds Spaanse ontdekkingsreizigers o.a. Pincon en Ojeda (zie zegel van Ned. Antillen uit 1948) de 'wilde kusten' al eerder aangedaan als gevolg waarvan de noordelijke kusten van Zuid-Amerika al eind 16e eeuw door de Spaanse kroon beheerst werden. Na de vernietigende nederlaag aan de Spaanse armada in 1588 toegebracht, hadden zowel Nederlanders als Engelsen ruimschoots aan eerbied voor Spanje ingeboet en begonnen zij zich vol moed en ijver in de gebieden van de 'wilde kusten' te nestelen. Zo bestond al in 1613 in Suriname een Amsterdams handelskantoor.

Dank zij echter een prima uitgerust Engels expeditie-leger werden de Nederlanders in 1650 buitengezet en kwam Suriname onder Brits gezag. Echter niet lang. Want tijdens de tweede Engelse oorlog (1665-1667) verjoeg admiraal Abraham Crijnssen de Britten ook daar en kwam het land bij de Vrede van Breda definitief onder Nederlands bestuur. Ter gelegenheid van het derde eeuwfeest

van dit belangrijke feit gaf Suriname drie herdenkingszegels uit. Interessante afbeeldingen als een gezicht op fort Zeelandia in Paramaribo, een overzicht van het toenmalige Nieuw-Amsterdam en van het kasteel van Breda*, ontworpen door ir J. L. Volders aan de hand van oude gravures, sieren de zegels. Omdat in de vredesbepalingen was bedongen dat elke partij zou behouden wat hij in de oorlog had veroverd, bleef Suriname Nederlands en kwam Nieuw-Amsterdam (alias New-York) – zij het tijdelijk – onder Britse vlag. Het is daarom dat Nieuw-Amsterdam in de reeks voorkomt.

Tijdens de Franse revolutie, toen Nederland onder Frans bestuur leefde, hebben de Engelsen nog eenmaal – maar weer tijdelijk – voet aan wal gezet op Suriname.

Het vredesverdrag van Parijs na de Napoleontische tijd wees Suriname nogmaals definitief aan Nederland toe.

slaven

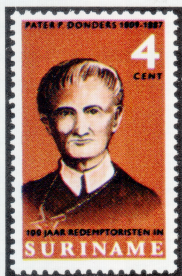
Voor het aanleggen van plantages en de bewerking ervan werden al ten tijde van het bewind van de West-Indische Compagnie naast Indianen, die de oorspronkelijke bewoners van het land vormden, slavendiensten verricht door uit Afrika aangevoerde negers. Tijdens het gouverneurschap van Cornelis van Aerssen van Sommelsdijck is zelfs een deel van 500.000 Hugenoten, die door Lodewijk XIV het land waren uitgejaagd, in Suriname toegelaten. Rond 1759 waren er reeds 400 plantages waar suiker, tabak, koffie, cacao en katoen verbouwd werden. Het harde leven,

dat de slaven evenwel te verduren hadden, leidde ertoe dat velen het oerwoud invluchtten en zo nu en dan rooftochten organiseerden.

Hoewel in de Engelse koloniën de slavernij al in 1833 officieel was afgeschaft, tierde het slavendom toch nog via smokkelschepen welig. Rond het midden van de vorige eeuw trad echter in de hele wereld een grote afkeer op tegen deze exploitatie van 'levend ebbehout', zoals men dit mensonterend bedrijf ook wel noemde.

Tijdens het tweede kabinet Thorbecke (1862–1866) kwam een wetsvoorstel ter tafel om de slavernij in West-Indië af te schaffen. De wet werd in 1863 aangenomen en zo kon gouverneur Landsberge 1 juli van dat jaar de afkondiging in Suriname doen. Dat betekende dat 33.000 slaven hun vrijheid kregen. Deze 'dag van de afkondiging' wordt nog elk jaar in de West gevierd. In 1938 kwam ter gelegenheid van de 75e herdenkingsdag van die afkondiging een postzegel-emissie in omloop onder de titel 'emancipatiedag-zegels'. Op die zegels vindt u het embleem van de emancipatie en de afbeelding van een Surinaams meisje. Toen in 1963 herdacht werd dat de uitbanning van de slavernij honderd jaar geleden had plaatsgevonden, kwamen twee postzegels* uit, waarop gebroken ketens te zien zijn. Geheel in dit verband zie ik de uitgifte van een Surinaamse herdenkingszegel* in 1965 met het portret van Abraham Lincoln, de president die in 1863 in de Verenigde Staten de wet tot afschaffing van de slavenhandel afkondigde. Twee jaar later werd hij misdadig om het leven gebracht.

Volgens de overgangsbepalingen van de Thorbecke-wet moesten vrijgelaten slaven nog tien jaar als contractarbeiders op de plantages blijven werken. Een maatregel die duidelijk en begrijpelijk in de eerste jaren de nationale economie moest beschermen. Daarvan is echter niet veel terechtgekomen. Vele ex-slaven vluchtten – evenzeer begrijpelijk – het binnenland in om niet meer te verschijnen te komen.

volksvertegenwoordiging

De draad van de politieke geschiedenis van het land weer opvattend, blijkt dat na verschillende min of meer belangrijke wijzigingen in de bestuursregeling op 1 januari 1866 een geheel nieuw reglement in werking trad. Suriname kreeg toen een volksvertegenwoordiging, de 'koloniale staten' geheten. Deze bestond uit dertien leden, waarvan er negen werden gekozen en vier benoemd door de gouverneur. Omdat er nauwe relatie bestond tussen het betalen van belasting en het politieke stemrecht had aanvankelijk slechts 2% van de bevolking dit stemrecht. Op 8 mei 1866 had de eerste zitting plaats van de Staten. In 1937 werd de naam meer in overeenstemming gebracht met de geest van de tijd en werd de naam veranderd in 'Staten van Suriname'. Sindsdien kunnen vertegenwoordigers van alle bevolkingsgroepen door de gouverneur als lid worden benoemd. Ter gelegenheid van het feit dat Suriname een eeuw geleden derhalve zijn eigen volksvertegenwoordiging kreeg, lieten de posterijen van het land in 1966 twee bijzondere postzegels* het licht zien, die eeuwenoude bomen als afbeelding dragen.

Op grond van de bekende redevoering van koningin Wilhelmina in 1942 tijdens de tweede wereldoorlog, waarin zij aan de rijkssdelen overzee zelfstandig bestuur toezegde, begonnen in 1948 tijdens de zogenaamde 'Rondetafelconferentie' in Den Haag de onderhandelingen, die ten slotte in het 'Statuut van het koninkrijk' resulteerden. Naar aanleiding van de bevestiging van deze overeenkomst werden in 1954 in alle drie rijkssdelen dezelfde herdenkingszegels uitgegeven. De

zegels ter viering van het eerste lustrum van het statuut verschenen in Suriname in twee gedeelten (1959 en 1960). Die van 1960* droegen als motto 'dag van de vrijheid' en waren vervaardigd naar eigen Surinaams ontwerp. In 1964 toen het tienjarig bestaan van het statuut aan de orde was, verscheen een zegel* met een fraaie krans van 'faja lobi' als versiering. De zegels die naar aanleiding van het derde lustrum in 1969 zijn uitgegeven, hadden voor alle rijkssdelen dezelfde nogal fel qua ontwerp bekritiseerde afbeelding van de Koningin tegen een fel gekleurde horizon.

Ten slotte vestig ik nog uw aandacht op twee in 1971 verschenen zegels* naar aanleiding van het feit dat 50 jaar geleden de eerste volkstelling in Suriname werd gehouden.

bevolkingsgroepen

Bij de laatste zegel over een volkstelling sluit een overzicht van de vele bevolkingsgroepen, die het land rijk is, goed aan. Er zijn in de loop van de jaren in Suriname nogal wat postzegels verschenen waarop vertegenwoordigers van die verschillende groepen zijn afgebeeld. U kunt ze terugvinden op zegels die in 1931, 1938, 1940*, 1963 en 1973 zijn uitgegeven.

Toen de Nederlanders in de 17e eeuw Suriname gingen beheren, waren er al plantages waarop uit verschillende delen van Afrika geïmporteerde negers arbeid verrichtten. Wij zagen dit reeds in het vorige hoofdstuk. Omdat die negers zelf reeds uiteenlopende Afrikaanse talen spraken, gingen zij zich onderling en in contact met de blanke bewoners van een soort Engels bedienen dat de naam Pidgin Engels heeft gekregen. Ook later door de Nederlanders aangevoerde negerslaven leerden dezelfde taal. De in Suriname uit negerouders geboren slaven noemt men Creolen. Aangezien na 1820 geen slaven meer uit Afrika afkomstig, het land zijn binnengekomen, wordt thans nog uitsluitend van Creolen gesproken en niet meer van negers. Jammer dat veel cultuuruitingen van de negers destijds verboden werden en zodoende verloren zijn gegaan.

Met de afschaffing van de slavernij in 1863 werd het vraagstuk van de arbeidsvoorziening op de plantages een groot probleem. Ik vertelde u dat de vrijgelaten slaven de bepalingen niet nakwamen en zich in de binnenlanden gingen vestigen. In 1870 werd tussen Groot-Brittannië en Nederland een overeenkomst gesloten, waarbij de werving en het

transport van Hindoestanen als contractarbeiders ten behoeve van de arbeidsvoorziening in Suriname werd geregeld. O.a. werd daarin bepaald dat Hindoestanen desgewenst na vijf jaar voor rekening van het Surinaamse gouvernement naar hun land zouden mogen terugkeren. Op 5 juni 1873 kwamen de eerste Brits-Indische immigranten met het schip 'Lalla Rookh' in Paramaribo aan. Deze dag wordt nog jaarlijks door de Hindoestanen met grote culturele manifestaties als 'immigratiedag' gevierd. Vandaar dat dit jaar naar aanleiding van de honderdste immigratiedag door Suriname een drietal fraaie zegels is uitgegeven. We zien daarop een Hindoestaanse boerin bij de rijstogst, vervolgens de agent-generaal J. F. A. Cateau van Rosevelt, die in 1873 speciaal was belast met de zorg voor de immigranten en het schip op de tweede zegel en voorts een zegel met symbolen van vrijheid, vooruitgang en solidariteit.

grootste groepen

Van de in de periode 1873–1917 naar Suriname gekomen 34.000 Indiërs hebben maar tienduizend gebruik gemaakt van de faciliteit na vijf jaar op kosten van het gouvernement naar hun land terug te keren. De definitief in het land gevestigde Indiërs houden zich hoofdzakelijk bezig met kleinlandbouw. Zij (ongeveer 142.000) vormen met de Creolen met een bevolkingsaantal van ongeveer 118.000 zielen, de grootste twee groepen van het land.

Ik neem graag aan dat de Surinaamse post-

dienst, gezien deze qua aantal reeds bijzonder belangwekkende bevolkingsgroep die de Hindoestanen in het land vormen, in 1969 ter herdenking van de honderdste geboortedag van de grote Indische leider Mahatma Gandhi (1869–1948) een bijzondere zegel* hebben uitgegeven.

Nederland heeft ook uit eigen kolonie geput om te voorzien in het arbeidsvraagstuk van Suriname. Het zeer volkrijke Java leek daartoe het meest geschikte reservoir. Op 9 augustus 1890 kwamen de eerste immigranten in Suriname aan. Tot 1939 werden er 33.000 overgebracht onder dezelfde contractbepalingen die golden voor India. Van hen bleven er 25.000 definitief, een aantal dat inmiddels is aangegroeid tot 58.000 zielen. De Javanen leven voornamelijk van landbouw.

Reeds voor de 'dreiging' van de afschaffing van de slavernij werd door Suriname al naar andere arbeidskrachten uitgezien. Zo kwamen de eerste Chinezen, hoofdzakelijk uit Nederlands Oost-Indië afkomstig, al in 1853 het land binnen. In 1858 volgde een groep uit Portugees Macao en in 1868 een derde groep Chinezen uit Hong Kong. Thans wonen er naar schatting 6000 Chinezen in Suriname, die zich veelal daar bezighouden met kleinhandel.

Van nog twee – zij het kleinere bevolkingsgroepen – komen representanten op bovengenoemde postzegels voor. Het zijn de Bosnegers en de Indianen. De Bosnegers zijn nagenoeg allen voormalige slaven uit Afrika afkomstig; hun naam ontleen zij kennelijk aan het feit dat zij met de afschaffing van de slavernij meteen hun biezen hebben gepakt en in de ontoegankelijke wouden van het land een schuilplaats zochten. Zij leven van landbouw, jacht, visvangst en houtbewerking. Huisvuilartikelen worden aan toeristen, die hun streek bezoeken, verkocht of zij trekken met hun handel naar de markt in Paramaribo. Er zouden ongeveer 39.000 in stamverband levende negers geteld zijn.

De Indianen – we noemden ze reeds – behoren tot de oorspronkelijke bewoners van het land. Zij zouden nog maar 10.000 zielen tel-

len. Wonend langs de rivieren leven zij van een eigen landbouwbedrijfje en van visvangst.

band met Nederland

Het samen 'één-koninkrijk-zijn' sprak en spreekt nog uit de postzegels waarop ons gezamenlijk staatshoofd sinds vele jaren afgebeeld staat. Eerst koning Willem III*, dan – tijdens haar minderjarigheid – prinses Wilhelmina*, voorts gedurende 50 jaar als koningin Wilhelmina* in wisselende afbeeldingen. Sinds 1948 zien we in haar plaats onze huidige koningin Juliana*.

Het meeleven van Suriname met het moederland is overigens steeds weer gebleken wanneer ter herdenking van gebeurtenissen van droeve of blijde aard in ons land bijzondere Surinaamse postzegels zijn verschenen. In 1933 gaf Suriname reeds een zegel uit naar aanleiding van de 400e geboortedag van Willem van Oranje, de vader des vaderlands. Ter herdenking van het herstel van onze onafhankelijkheid na de Napoleontische tijd in 1813, welk feest in 1963 in alle rijkdelen werd gevierd, gaf Suriname ook een bijzondere zegel uit*. In 1941 verschenen drie 'Vrij-Nederland-zegels'* met toeslag voor de Prins Bernhard- en Spitfirefondsen. Voorts in 1953 twee toeslagzegels ten behoeve van de slachtoffers van de watersnoodramp in ons land. Ook voor de 'Nederlandse verzets-slachtoffers kwamen in 1955 twee zegels* met toeslag uit, toen in het koninkrijk tien jaar bevrijding werd gevierd.

Aan de geboorte van prinses Magriet in 1943 werd een zegel* gewijd waarop het totale toenmalige koninklijk gezin te zien is. Voorts in 1955 een zegel naar aanleiding van het bezoek van onze koningin en de prins aan Suriname; in 1962 een jubileumzegel wegens het zilveren huwelijksfeest van beiden en in 1971 een verjaardagszegel* voor de 60-jarige prins Bernhard. Als afsluiting noem ik u de portretzegel van onze koningin, die door alle rijkdelen met hetzelfde ontwerp is uitgegeven naar aanleiding van het zilveren regeringsjubileum.

Een opvallend groot aantal zegels is in een Surinaamse verzameling te vinden met betrekking tot het culturele leven in de ruime zin des woords.

Religieuze onderwerpen zijn vooral terug te vinden op de zogenaamde paasweldadigheidszegels*, een sinds 1966 elk jaar terugkomende serie zegels met toeslag voor doeleinden die met onze zomerpostzegels overeenkomen. Als artistiek zeer geslaagde zegels* durf ik u zeker de eerste (1966) te noemen. De afbeeldingen hebben betrekking op Joh. 20:18, waarin Maria Magdalena de apostelen kond doet van het feit dat zij de Heer heeft gezien. Het is alsof Maria's mededeling in een vreugdedans door de apostelen wordt ontvangen. Op de zegels staan bovendien de emblemen van de volgende serviceclubs: Round Table, Toastmaster International Junior Chamber, Rotary International en Lions International.

In 1935 kwam een tweetal zegels uit wegens het feit dat de Hernhutter-zending 200 jaar geleden zijn werk in Suriname aanving. Ook aan de door de Evangelische broedergemeenschap te Zeist twee eeuwen geleden in Paramaribo gestichte zendingsfirma Christoph Kersten en Co wijdde Suriname in 1968 drie zegels*. Het was een soort handelshuis bedoeld om de materiële zelfverzorging van de zending te bevorderen. Op de zegel is de ontwikkeling van de firma CKC in de loop van haar bestaan geschetst. In datzelfde jaar kwamen twee fraaie zegels* uit ter gelegenheid van het 300-jarig bestaan van de Hervormde kerk in Paramaribo. De afbeelding op elk van de zegels bestaat uit een deel van

een kaarsenkroon; als men de twee zegels naast elkaar legt is de kroon compleet. De achthoekige Hervormde kerk, die dateert van na de grote brand in Paramaribo, is te zien op een zegel van de gebouwenserie uit 1961.

Aan de rooms-katholieke godsdienst zijn vier zegels* gewijd in 1966. Dat vond plaats ter gelegenheid van het eeuwfeest van de komst van de paters redemptoristen in het land. Afgebeeld werden pater Petrus Donders (1809-1887) en zijn kerk en pastorie in de Surinaamse plaats Batavia. Hij is de bekende Peerke Donders, die een groot deel van zijn leven aan de lijders aan lepra gegeven heeft. Op de andere zegels zien we Mgr. J. B. Swinkels (1810-1875), bisschop van Paramaribo en de kathedraal van Paramaribo aan de Gravenstraat, die in 1885 werd gesticht.

Voorts zijn nog zegels gewijd aan de Joodse religie. In de al genoemde gebouwenreeks van 1961 treft u het gebouw aan van de Hoogduitse synagoge Neve Shalom in de hoofdstad. Deze is met zijn gemetselde ionische zuilen op natuurstenen basementen een fijn specimen van lokaal classicisme.

Portugese Joden

In 1968 kwam een serie van drie zegels in omloop ter gelegenheid van de beëindiging van de restauratiewerkzaamheden aan de synagoge in de Joden Savanna, ongeveer 50 km stroomopwaarts aan de Suriname-rivier gelegen. Hier ontstond in de 17e eeuw een bloeiende nederzetting van Portugese Joden. Het was eigenlijk een miniatuurstaatje met eigen rechtspraak. Deze Joden waren nazaten

* zie afgebeelde postzegels

van de in 1492 uit het Iberisch schiereiland verdreven Joden, die via Mexico en Brazilië ten slotte in Suriname hun toevlucht hadden gevonden. Als afbeeldingen zijn op de zegels te zien: een oude situatiekaart van de ligging van de synagoge Beracha Ve Shalom (= zegen en vrede) gebouwd rond 1685, voorts van de plantages en woonhuizen, dan een beeld van de synagoge aan de rivier* en een grafzerk uit 1733. De kolonie moet later in verval zijn geraakt. In 1790 woonden er nog maar 22 armoedige gezinnen. Op 10 sept. 1832 is de Savanna door kwaadwillige brandstichters nagenoeg geheel verwoest geworden.

Ook aan andere cultuuruitingen werden zegels gewijd. Het 120-jarig bestaan van het toneelgezelschap Thalia* in 1958 werd gevierd met vier bijzondere zegels* waarop u schouwburgbezoekers van vroeger en nu tegenkomt alsmede een toneelscène van een theaterstuk.

Voorts muziekinstrumenten, op twee zegels* verschenen in 1967 naar aanleiding van het vierde lustrum van de Stichting Cultureel Centrum in Suriname en portretzegels van L. van Beethoven uit vijf stadia van zijn leven op de kinderzegels van 1970.

Aan typische cultuurmonumenten van lokale architectuur is in Suriname geen gebrek. Een tiental ervan, alle gelegen in de hoofdstad, is afgebeeld op een al meermalen aangehaalde serie cultuurmonumenten* uit 1961.

huizen

U zult weldra opmerken dat de Surinaamse huizen veelal bestaan uit een stenen onderbouw waarboven de rest van het gebouw uit hout is opgetrokken. In een land met zoveel hout niet te verwonderen. Verder moet het opvallen dat de huizen eenvoudig maar waardig en apart zijn in hun symmetrie van architectuur.

Een aantal van de op de serie afgebeelde gebouwen ligt aan het Oranjeplein van Paramaribo en daar trekt het statige, witte gouvernementshuis met zijn palmentuin al direct aandacht als een echt 18e eeuws bouwwerk. Er

zijn onder de opeenvolgende gouverneurs nogal wat herzieningen aangebracht, maar de oorspronkelijke stijl is er niet al te zeer door aangetast. Op nr. 3 aan het plein ligt het zogenaamde Torengebouw van Financiën, dat echter een meer Noord-Amerikaanse architectuur vertoont.

Daarnaast op nr. 4 het Hof van Justitie, waarvan de zegel slechts de uit Amsterdam overgebrachte natuurstenen treden en rococo baluster laat zien. Vlak bij het Oranjeplein bevindt zich het bijzonder fraaie Statengebouw, afgebeeld op de 50 ct. zegel. Het is in de 18e eeuw gebouwd als kantoor voor de West-Indische Compagnie; thans vergaderen er de 'Staten van Suriname' (zie aldaar). Daarnaast op nr. 6 de voormalige loge Concordia, een deftig dubbelwandig huis met groot voorplein.

In 1774 is het gebouwd voor gouverneur Jean Nepveu. Thans is het ministerie voor Algemene Zaken er gehuisvest. De zegel van 35 ct. plaatst ons voor het oude Domeinkantoor aan de De Mirandastraat, waar rond 1900 jammer genoeg wat aan verbouwd werd. Een rustiek sluisbouwseltje bij fort Nieuw-Amsterdam bevindt zich aan de rechteroever aan de Commewijne. Van het roemruchte fort Zeelandia uit 1790 dat destijds met zijn batterijen de brede riviermond bestreek, toont de 70 ct. zegel een bijgebouw.

Het feit dat sinds 1950 in Suriname middelbaar onderwijs werd gegeven, gaf in 1970 aanleiding tot uitgifte van twee zegels met symbolische voorstellingen. Op de serie kinderzegels van 1972 treft u vijf uitbeeldingen aan, gewijd aan de verschillende soorten onderwijs en wel: kleuter-*, lager, voortgezet lager, middelbaar* en technisch onderwijs. Uitingen van volkskunst staan gereproduceerd op een serie van vier zegels* met toeslag, in 1960 verschenen naar aanleiding van de opening van het nieuwe postkantoor van Paramaribo. Ik heb niet kunnen ontdekken voor welk doel de toeslag werd geheven, maar neem onmiddellijk aan dat zulks niet ten bate van de bouwkosten van het kantoor was.

medische verzorging

Vanaf de tijd dat de Europeanen zich aan de kusten van Suriname vestigden, was er medische verzorging en dat was blijkbaar niet alleen ten behoeve van de soldaten, die daar in groten getale aanwezig waren. Men had er 'een 's lands gasthuys', waar ook burgerpatiënten, lijdende aan besmettelijke ziekten als lepra, pokken, cholera e.d., behandeld werden. Op de Surinaamse postzegels zijn twee moderne ziekenhuizen afgebeeld. In 1962 verschenen twee zegels met het gebouw van het nieuwe Diaconessenziekenhuis* naar aanleiding van de opening van het gebouw. Een NCRV-actie onder leiding van Johan Bodegraven bracht destijds een flink deel van het kapitaal bijeen. Het Centraal Ziekenhuis, dat ter gedeeltelijke vervanging van 's Lands Hospitaal is gesticht, werd in september 1965 in gebruik genomen met een aanvankelijke capaciteit van 350 bedden. Op twee in 1966 uitgegeven zegels zijn de gebouwen van het ziekenhuis waar te nemen.

Toeslagzegels ter bestrijding van lepra werden door Suriname uitgegeven in 1940 en 1947; voor de kankerbestrijding verschenen in 1950 vier zegels met portretten van Marie Curie en Wilhelm Röntgen.

Weldadigheidszegels met toeslagen ten bate van de kruisverenigingen en andere charitatieve doeleinden kwamen uit in 1927, 1928, 1929, 1931, 1936* en 1954 en natuurlijk vergeet ik niet te vermelden de kinderpostzegels, die sinds 1963 elk jaar zijn uitgebracht.

Het Rode Kruis is in 1943 in Suriname opgericht. Op herdenkingszegels, die naar aanleiding van het 30-jarig bestaan in 1973 verschenen, staat Florence Nightingale (1820-1910), een van de voorlopers van het Rode Kruis, afgebeeld.

industrie

De sterke bevolkingsaanwas van het land vroeg voortdurend om nieuwe middelen van bestaan en een stevige economische basis zowel in het land als in zijn betrekkingen naar buiten. Een van de belangrijkste gebeurtenissen voor het land is wel geweest de ontdekking van bauxiet. Dit erts is de grondstof die na verschillende bewerkingen als eindproduct aluminium oplevert. De naam ontleent het aan de Franse plaats Les Baux, waar het erts gevonden werd. Omtrent de ontdekking van bauxiet zijn nogal sterke verhalen in omloop. Het meest waarschijnlijke is dat een in 1898 aldaar vertoevende mijningenieur G. C. du Bois stenen aantrof, die hij voor onderzoek naar Freiburg in Duitsland zond. Deze bleken inderdaad bauxiet te bevatten. De ontdekking werd echter pas interessant voor de wereld en dus voor Suriname toen tijdens de eerste wereldoorlog de aanvoer vanuit Europa naar de Ver. Staten stagneerde. In 1916 werd de Surinaamse Bauxietmij opgericht met een beginkapitaal van 1 miljoen gulden. In Moengo begon men toen op bescheiden schaal met de winning van het metaal. Langzaam is de produktie opgevoerd en thans bedraagt de uitvoer miljoenen tonnen per jaar. Sinds 1941 exploiteert ook de Billitonmij bij Paranam. De regering heeft hoofdzakelijk ten behoeve van de bauxietwinning het zogenoemde Brokopondo-project ter hand laten nemen. De produktie van bauxiet vergt namelijk geweldige hoeveelheden elektrische energie. In het kader van dit reusachtig werk is te Afobaka, ruim 110 km ten zuiden van Paramaribo, in 1964 een geweldige waterkrachtcentrale gebouwd, die jaar-

lijks 1 miljard kWu energie levert. De dam die het stuwmeer in bedwang houdt is 2 km lang en 53 m hoog.

U kunt begrijpen dat aan deze bauxietwinning als belangrijkste bestaansbron van het land postzegels zijn gewijd. Overzichten van de onderneming te Moengo verschenen op postzegels in 1945 en 1950. Ter gelegenheid van de ingebruikstelling van de grote krachtcentrale – het Brokopondo-project – in 1965 werden vier herdenkingszegels* uitgegeven. De afbeeldingen zijn: het bedrijf te Moengo, de aluinaardefabriek te Paranam, de waterkrachtcentrale van Afobaka en een smeltoven te Paranam. Toen in 1966 het 50-jarig bestaan van de bauxiet-productie werd gevierd, kwamen nog twee zegels* in omloop, waarop de winningswijzen van vroeger en thans te zien zijn.

hout

Omdat Suriname voor 90% uit bossen bestaat, is de houtwinning en de bewerking ervan een tweede voorname bestaansbron voor het land. Wegens het 25-jarig bestaan van de dienst Landsbosbeheer kwamen in 1972 herdenkingszegels in omloop. Een echte woudreus*, het transport van hout en het kweken van bomen waren de onderwerpen voor de zegels.

In dit kader is nog interessant een in 1971 verschenen reeks van drie zegels* gewijd aan de nederzetting Albina. De stichter ervan was de Duitser August Kappler (1815–1887). Hij vestigde in 1846 aan de rivier de Marowijne een bloeiend houtbedrijf. De benaming Albina gaf Kappler het vanwege de naam van zijn vrouw. Hij vertrok in 1879 weer naar zijn vaderland alwaar hij een verslag schreef onder de titel 'Suriname, sein Land, seine Natur, Bevölkerung und seine Kulturverhältnisse'.

In de serie luchtpostzegels van 1965 geeft de zegel van 25 ct een overzicht van een houtverwerkende industrie.

In diezelfde serie is ook nog een bierbrouwerij afgebeeld (15 ct.). Aan het transport van suikerriet zijn twee zegels gewijd; een in

1950 met de opdruk 'voor het nationaal steunfonds' en eenzelfde zegel maar zonder opdruk in 1945*. De suikerteelt, vroeger een zeer voornaam produkt van de plantages, is uit Zuid-Amerika door de Portugese Joden overgebracht.

In Suriname bestaat sinds 1957 de Centrale Bank, in taak vergelijkbaar met onze Nederlandse Bank. Twee zegels waarop het statige gebouw* te zien is, werden naar aanleiding van het tienjarig bestaan in 1967 uitgegeven. Het Surinaams Waterleidingbedrijf vierde in 1972 zijn 40-jarig bestaan, een gereede aanleiding voor de posterijen tot uitgifte van twee bijzondere zegels. De afbeeldingen zijn: een gave druppel water en een kraan waaruit water stroomt met op de achtergrond de watertoren. Reeds in 1965 verscheen in de reeds vele malen genoemde luchtpostserie een afbeelding van die toren van de waterleidingmaatschappij (10 ct.).

radio en televisie

Het enige televisiestation dat Suriname kent werd op 20 oktober 1965 in bedrijf gesteld. Het is een commercieel station dat zijn inkomsten krijgt uit advertenties. In 1966 kwamen twee zegels* uit naar aanleiding van de invoering van televisie in het land. Een tv-mast en een oog dat op de aardbol is gericht zijn als onderwerp genomen.

De radio-omroep bestaat er al sinds 1935. Er zijn vier stations waarvan de Stichting Radio-omroep Suriname (SRS) door het gouvernement gefinancierd wordt. De andere zijn particuliere stations die moeten leven van advertenties.

Suriname is een land met toeristische mogelijkheden niet alleen aan de kust maar vooral in het binnenland. Een belangrijk vraagstuk bij de ontwikkeling van de toeristenindustrie is de werving, het transport en de hotelaccommodatie. Er zijn reeds enige hotels, waarvan in 1962 het hotel Torarica* en Stoelmans Guesthouse op postzegels staan afgebeeld.

* zie afgebeelde postzegels

luchtvaart en internationale contacten

De posteringen van Suriname hebben een aantal interessante postzegels laten verschijnen met betrekking tot de geschiedenis van de luchtvaart van het land. Toen in 1960 een nieuwe luchthaven op het vliegveld Zanderij officieel in gebruik werd genomen kwamen vijf driehoekzegels* uit, die alle herinneren aan voor Suriname belangrijke gebeurtenissen op luchtvaartgebied: de landing van Ch. Lindbergh in 1929 in het kader van de opening van de PAA-luchtpostlijndienst van Amerika naar Paramaribo. Omdat deze plaatsvond vlak na de vermaarde oceaanvlucht van Lucky Lindy, werd hij twee dagen lang als een held in Suriname verwend. Dan de vermaarde Snipvlucht met gezagvoerder Hondong, die in december 1934 de eerste luchtpost per KLM aanvoerde. Men noemde toen zelfs Zanderij 'Sniphol'. voorts de oprichting van de Surinaamse Luchtvaart Mij op 1 januari 1955. In de eerste tijd werd de luchtverbinding tussen Paramaribo, Nieuw Nickerie, Moengo en Coronie onderhouden met Cessna-machines. De laatste 2 zegels van de serie hebben betrekking op de eerste landingen van een Constellation in 1954 en een Boeing 707 in 1959.

Het feit dat de KLM in 1949 een eerste vlucht maakte op de lijndienst Paramaribo-Amsterdam werd met een bijzonder aardig Suri-naams zegeltje* herdacht. We zien een Hollands boerinnetje en een kota-missie naar elkaar zwaaien terwijl een vliegtuig vertrekt. De zegel mocht alleen voor deze vlucht gebruikt worden.

Een bezoek dat de befaamde aviatrice Amelia Earhart in 1937 aan Suriname bracht,

werd in 1967 herdacht met een zegel* waarop haar beeltenis voorkomt. Een maand na haar bezoek kwam zij – naar men zegt – tijdens een oceaanvlucht om het leven.

Op 15 juli 1930 werd in Suriname de eerste binnenlandse luchtpostdienst ingesteld. De dienst werd onderhouden met een water-vliegtuig van de PAA. In deze lijndienst waren Paramaribo, Totness en Nieuw-Nickerie betrokken. Het vliegtuig 'landde' op de Suriname-rivier en de Nieuw-Nickerie-rivier om post af te geven. Maar omdat Totness niet aan het water lag, werd de post daar afgeworpen. Op de drie herdenkingszegels* die in 1970 verschenen zijn, komen de drie plaatsen, vanuit de lucht gezien, voor.

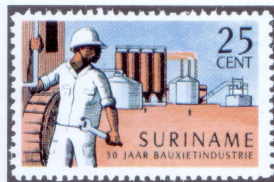
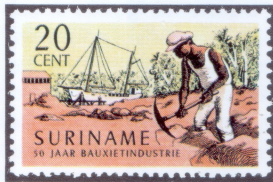
Ook aan de ruimtevaart zijn in 1961 en 1964 Surinaamse zegels gewijd. De eerste waren luchtpostzegels ter herdenking van de vlucht van de eerste ruimtevaarders. Die van 1964 zijn toeslagzegels ten bate van de Stichting Lucht- en Ruimtevaart. De afbeeldingen hebben betrekking op het Amerikaanse X-15 vliegtuig en de raket Agena B. ranger.

De hierboven vermelde eerste postvlucht van Ch. Lindbergh werd ter gelegenheid van de 25e herdenkingsdag nog eens gevierd met een luchtpostzegel van 15 ct.

wereldproblemen

Dat Suriname steeds aandacht heeft gehad voor internationale samenwerking en opstond voor wereldproblemen blijkt uit een reeks van postzegelemisies.

Toen in 1946 door de landen die belangen hadden in het Caraïbisch gebied: Frankrijk, Groot-Brittannië, Nederland en de Ver. Sta-

ten de zogenoemde Caraibische Commissie was opgericht ter bevordering van de sociale, culturele en economische belangen van het gebied, vierde Suriname het tweede lustrum van de Commissie in 1956 met een herdenkingszegel* waarop de vier vlaggen van de deelnemende landen prijken. In 1961 namen de landen zelf de werkzaamheden van de Commissie over in een te noemen Caraibische Organisatie.

Suriname is zelf lid van de Wereldpostvereniging. Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van deze organisatie in 1949 verscheen een tweetal zegels naar hetzelfde ontwerp als die van de Ned. Antillen. Opvallend is dat aan het eeuwfeest van het bestaan van de Union Internationale des Télécommunications, waarvan het land ook lid is, stilzwijgend werd voorbijgegaan, terwijl in 1971 wel drie zegels werden uitgegeven ter gelegenheid van 'Wereld Telecommunicatiedag'. Deze zegels werden gewijd aan enkele historische feiten op het terrein van de telegraaf*, telefoon- en de televisie-ontwikkeling.

De verschillende internationale acties, die de Ver. Naties regelmatig entameert, zijn door Suriname nagenoeg steeds ondersteund met een zegelmissie. Aan het internationaal probleem b.v. van de Vluchtelingenzorg werden in 1960 en 1966 zegels gewijd. Voorts onderstreepte het land de volgende UNO-acties met speciale zegels: Anti-Malaria (1962), Anti-Honger (1963), Internationale Samenwerking* (1965) en de Wereldgezondheids Organisatie (1968). De 25e verjaardag van de Ver. Naties zelf vierde Suriname in 1970 mee met twee bijzondere zegels. Naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van het Internationaal Arbeidsbureau kwamen in 1969 twee herdenkingszegels uit. Ten slotte gaf het land dit jaar ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van Interpol nog zegels uit. Op de zegels is het embleem van deze internationale politie-organisatie te zien. Op de tweede zegel bovendien de internationale aanduidingen van Interpol en een stempelafdruk van een verblijfsvergunning van de Surinaamse vreemdelingenpolitie.

flora, fauna, sport en spel

De enkele zegels gewijd aan de dieren- en plantenwereld van Suriname geven maar een spaarzaam beeld van de rijkdommen, die de natuur daar ten toon spreidt. Van de zeker 600 vogelsoorten, die in het land voorkomen, staan er een achttal op de bekende kleine permanente zegeltjes* van 1966 afgebeeld.

Aan het feit dat in 1946 de lijndienst Amsterdam-Paramaribo werd geopend, wijdde Suriname in 1971 drie fraaie zegels waarop een reiger, een flamingo en een papegaai* te zien zijn.

Viervoeters en reptielen treffen we aan op zegels van 1953/54, 1962, 1965 en 1969. Die van 1962 waren vier zegels met toeslag ten bate van de dierenbescherming. Afgebeeld werden: een eend, een hond, een ezel en een paard. De zegels van 1969 zijn uitgegeven naar aanleiding van de openstelling van de Surinaamse dierentuin. Een kaaiman*, een doodshoofdaapje en een armadillo (gordeldier) waren onderwerp voor die zegels.

Het vorig jaar (1972) kwam een nieuwe serie van 13 luchtpostzegels in omloop waarop evenzovele tropische vlinders hun pracht tonen.

Een ruiker van vijf Surinaamse bloemen biedt u de serie zegels met toeslag ten bate van het Rode Kruis in 1962* uitgegeven. Inheemse bodemproducten: banaan, citrus*, cacao, suikerriet, koffie, kokos en rijst treft u aan op een serie permanente zegels van grootformaat uit 1961.

Kinderen in hun spel, deels ook bij ons bekende kinderspelletjes, maar ook typische

* zie afgebeelde postzegels

spelen uit de rijke folkore van Suriname, vinden we op de kinderpostzegels uit de jaren 1964–1969* en op die van 1971. Het zijn kleurige zegels zoals vrijwel alle Surinaamse zegels. En waarin zouden die spelen beter passen dan in het kader van de jaarlijkse kinderzegelaktie, die ook in Suriname sinds 1963 ten bate van het achtergebleven kind wordt gehouden.

Aan sport en sportbeoefening zijn eveneens een aantal zegels gewijd. De sportweek 1953 ter gelegenheid van de opening van het stadion van Paramaribo werd begeleid door de uitgifte van drie bijzondere postzegels waarop het nieuwe sportpark is afgebeeld.

Ten behoeve van het Olympisch Comité van Suriname verscheen in 1960, toen de XVIIe Olympiade te Rome werd gespeeld, een serie van vijf toeslagzegels, waarop de volgende takken van sport te zien zijn: kogelstoten, basketbal, hardlopen, zwemmen en voetballen. Het 50-jarig bestaan van de Surinaamse Voetbalbond gaf in 1970 aanleiding tot de uitgifte van jubileumpostzegels. Op de zegels is een voetbalveld geprojecteerd waarop achtereenvolgens de volgende spelsituaties op bijzonder originele wijze zijn voorgesteld: aftrap, hoekschop, inworp* en doelpunt.

padvinderij

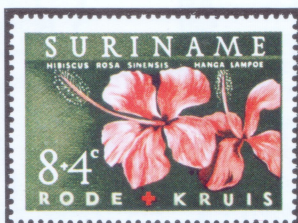
De padvinderij is in Suriname blijkbaar in trek. Zowel in 1961 als in 1964 verschenen ter gelegenheid van in die jaren in Suriname gehouden jamborettes begeleidende zegels. Het spel van verkennen vindt u in vijf fasen

op de zegels van 1961 afgebeeld. Die van 1964* werden mede uitgegeven naar aanleiding van het 40-jarig bestaan van de padvindersonderbeweging in het land. Op symbolische wijze staat daarop een bigi kroetoe (= grote vergadering) uitgebeeld.

Na het lezen van deze vrij uitvoerige beschrijving van de achtergronden, die de postzegels van Suriname misschien voor u verborgen hielden, bent u het wellicht eens met hetgeen ik in de aanvang stelde: postzegels zijn de spiegel waarin het gezicht van een land waar te nemen valt.

Postzegels verzamelen is een leerzame hobby voor jong en voor oud. Je kunt er zelfs een land mee leren kennen.

In de uitgave '*Schakels*' zijn o.m. verschenen de nummers:

- S 71 bewoners van de kuststreek in Suriname
- S 73 cultureel patroon van Suriname
- S 75 pionierswerk in Suriname
- S 78 natuurbescherming in Suriname
- S 79 er tin tin: negersprookjes in Suriname
- NA 57 Nederlandse Antillen; ontwikkeling van de Bovenwindse eilanden
- NA 58 havens en vliegvelden in de Nederlandse Antillen
- NA 59 bevolking van de Nederlandse Antillen
- NA 60 postzegels van de Nederlandse Antillen

Voorts zijn verschenen:

- fotomapjes en kaartjes van Suriname en de Nederlandse Antillen,
- de rechtsorde in het Koninkrijk der Nederlanden,
- Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden,
- de eilandenregeling Nederlandse Antillen met toelichting,
- Holland Herald, Volume 6, nr. 11, The Antilles,
- Holland Herald, Volume 7, nr. 11, Surinam,
- onderwijs in de Nederlandse Antillen.

Deze uitgaven zijn, voor zover voorradig, gratis verkrijgbaar bij het **Bureau Voorlichting van het Kabinet voor Surinaamse en Nederlands-Antilliaanse Zaken, Herengracht 19a, Den Haag (postbus 115), tel. 070-624301.**

In de meeste bibliotheken in Nederland zijn '*Schakels*' en andere uitgaven van het Kabinet voor Surinaamse en Nederlands-Antilliaanse Zaken over Suriname en de Nederlandse Antillen aanwezig.

Voorlichting over Suriname en de Nederlandse Antillen wordt wekelijks iedere maandag (17.20 u.-17.30 u.) en dinsdag (17.00 u.-17.10 u.) via radio Hilversum gegeven.

Voorlichtingsmateriaal over beide landen is voorts verkrijgbaar bij Sticusa, Amsterdam. Dia-sets, expositie-sets, alsmede leskoffers voor onderwijsdoeleinden worden gratis in bruikleen gegeven. Lesboekjes worden gratis verstrekt en mogen worden behouden. Nederlandse Stichting voor Culturele Samenwerking met Suriname en de Nederlandse Antillen (Sticusa), J. J. Viottastraat 41, Amsterdam, tel. 020-719944.

Voor informatie over films betreffende Suriname en de Nederlandse Antillen kan men terecht bij de Rijksvoorlichtingsdienst, afd. Filmotheek, Noordeinde 43, Den Haag, tel. 070-183830, tst. 236. Foto's en dia's van beide landen zijn verkrijgbaar bij het Koninklijk Instituut voor de Tropen, Centraal Bureau Foto-documentatie, Mauritskade 63, Amsterdam, tel. 020-924949 en Euro P. R., Joh. Vermeerplein 11, Amsterdam, tel. 020-739222.

**Uitgave Kabinet voor Surinaamse en
Nederlands-Antilliaanse Zaken,
Herengracht 19a, 's-Gravenhage.**

**Vormgeving en druk: Staatsdrukkerij,
's-Gravenhage**